

Txapelketa aitzakia euskal kulturara hurbiltzeko

Bertsozale Elkarteak Bertsolari Txapelketa Nagusia baliatu du beste behin euskaltegiatako ikasleak bertsolaritzara gerturatzeko. Saio didaktikoak antolatu dituzte, bai euskaltegietan, baita ikastetxeetako gazteentzat ere.

| EIDER MADINA BERASATEGI |

XDZ

Ruben Sanchez bertsolaria Oiongo euskaltegian Txapelketari buruzko saio didaktikoa gidatzen.

JENDARTEAREN ZATI HANDIA harri-patu duen olatua, euskararen murgiltzeko pausoa eman dutenengana zabaltzeko xedea du egitasmoak. Euskaldunberriek, bertsolaritzaren bidez, euskal komunitatean norbere txokoa aurki dezaketela frogatu nahi dute.

Ikastaroan, ahoz inprobisatzeko artearen inguruko xehetasunak lantzen dituzte; saioen egitura eta erri-tualak; ariketa bakoitzaren berezitasunak; ulermen estrategiak; bertsolariak nor diren eta abar. Horrez gain, Txapelketaren tradizio luzea, eta gainerako plazen artean betetzen duen leku garrantzitsua erakusten da.

Hainbat bertsolari aritu dira Euskal Herri luze zabalean euskaltegi eta hizkuntza eskoletan saio didak-

tikoak eskaintzen. Euskalduntze mugimenduarekin harremana duten edo izan duten bertsolariak dira, oro har. Bertsolaritza, euskara ikasteko, lantzeko eta hobetzeko tresna dela ezagutarazi nahi dute.

Miranda de Ebrotik Maulera, 1.200 ikasle eta 29 euskaltegi

Bertsozale Elkartearen proiektuak 42 saio didaktiko eskaini ditu. Antolatzaileei garrantzitsua iruditu zaie bertsolaritza lantzeko saioak gune ez hain euskaldunetan egitea. Horregatik perimetroa zabaltzeko saiakera berezia egin da aurtun.

Egitasmoaren bultzatzaileek uste dute euskara ikasi nahi duen orok norbere bizitzan euskararentzako gune bat bilatzea ezinbestekoa duela. Zonalde erdaldunetan euska-

raz ikasi eta bizi nahi dutenek arnaguneak behar dituzte eta bertsolaritzak gune euskaldun hori eskaini dezakeela erakutsi nahi dute.

Arabako esperientzia arrakastatsua

Arabako 400 ikasle hurbildu dira Miranda de Ebron, Gasteizen, Murgian eta Oionen egindako hogeit hamar ikastaroetara. Ruben Sanchez Bakaikoa bertsolariak hainbat saio didaktiko eman ditu. Hark dio Arabako tradizio luzea izan duela euskaldunberriak eta ikastoletan euskaraz alfabetatu direnak bertso eskoletan aritzeak. "Gipuzkoan Jon Maia eta Bizkaian Payatarrak salbuespen diren bezala, gure herrialdean errealitatea izan da", ohartarazi du.

Duela 30 urte, bertso transmisioa galdua zegoen Araban, baita eremu euskaldunetan ere. Duela hiru hamarkada sortutako bertso eskolei esker berpiztu da bertsolaritza. Lehenengo eskolak Gasteiz eta Lau-diokoak izan ziren eta partaide guz-tiak euskaldunberriak ziren. Ezin-bestekotzat jotzen du euskarak bere gain euskal kultura badaramala ohar-taraztea: “Ezin da kultura hizkuntza-tik erauzi”. Bertsolaritza, kultur adie-ra gisa, euskalduntzea bideratzeko tresna izan daitekeela uste du araba-rrak. Bere hitzetan, “euskarra aisial-diarekin lotzeko aukera bikaina eskaintzen du. Modu formalean ikasitakoa praktikan jarri eta eduki akademikoei buelta emateko bidea izan daiteke. Arauak hautsiz hiz-kuntzarekin jolasteko abagunea irekitzen du, euskararekin ongi pasatzeko modua, alegia”.

Saio didaktikoetan hainbat dinamika lantzen dituzte. Sanchez-ek esaterako, hastapeneko jardue-ran egoera bat planteatzen die: Gas-teizko festetara kanpoko lagun bat etorri zaie bisitan eta trago bat har-tzen ari direla bertso saioa hasi da. Lagunari bertsolaritza zer den azal-du behar diote.

Horrela, ikaskide guztien artean bertsoen inguruko informazio antiz biltzen dute. Horrekin bertsolari-tzaz uste dutena baino gehiago dakitela ohartzen dira.

Barakaldoko BEC aretoko fina-leko irudiak ikusita ikasle guztiak harrিতuta gelditzen direla kontatu du Sanchezek. “Ez dute uste bertsoek hainbesteko arrakasta dutenik, ez dakite Txapelketaren amaierako saioak halako aretoa betetzeko gai-

tasuna duenik. Euskararen mundu txikian bertsolaritza gauza handia dela jabetzen dira Barakaldoko iru-diak ikusita”.

4. edo 5. saio didaktikoan bertso-ak idazten jartzen ditu ikasleak eta batzuk oso maila altua dutela azpi-marratu du. “Hizkuntza gehiago menperatuko balute bertsolari askoren pare egongo lirarteke. Bide horretatik jarraitzen badute nork daki etorkizunean baten bat ohol-tza gainean ikusiko dugun”, azaldu du bertsolariak.

“Euskararen mundu txikian bertsolaritza gauza handia dela jabetzen dira ikasleak Barakaldoko irudiak ikusita”

Ruben Sanchez Bakaikoa, irakaslea

Ikastetxeetan 20.000 ikasle

Euskal Herriko herrialde guztietan, eskola orduetan, aritzen dira bertsolaritza jorratzen. Azken hilabe-teetan ordea, bertso irakasleak ikas-leak lagun, Bertsolari Txapelketaren jarraipena egiten ari dira.

Estitxu Arozena Albizu lesaka-rrak eskolak ematen ditu Nafarroa-ko Lesaka, Bera eta Doneztebeko hainbat ikastetxetan. Bertsolariak azaldu duenez, haurrek umetatik bertsolaritzarekin kontaktua izatea eta horren berri edukitzea garran-tzitsua da. Familian edo inguruan bertsolaritza afiziorik ez bada go zaila baita umeak bertso mundura gerturatzea. “Ikastaro hauek eman-da ohartzen naiz hainbat ume-

oinarrizko ezagutzarik ere ez dutela. Futbolari izarren izenak primeran dakizkiten bezala, askok ez dakite Maialen Lujanbio edo Andoni Egaña nor diren”.

Haurren interesa pizteko teknika ugari erabiltzen ditu. Txapelketaren harira, adibidez, porra berezia anto-latu du, finalera zein bertsolari iri-tsiko diren asma zezaten haurrek. Asteburuetakoa saioak landu dituzte klasean, eta puntuazioak nola joan diren komentatzen ibili dira. Final handiari begira podiumerako porra eginen dutela dio Arozenak. Ariketa horri esker zenbait haur eta guraso Txapelketaren jarraipena egitera animatu dira.

Bestalde, bat-bateko ariketak lan-tzea gustatzen zaio, eta jolas moduan bat-batean puntua eran-tzuten aritzen dira sarri. Noiz-behinka saioen zatiak ere ikusten dituzte, eta horretarako haurren-tzako moduko gai egokiak lan-tzen dituzten bertsoak hautatzen ditu. Fredi Paya eta Iker Zubeldiak Amasa-Villabonako saioan bota zutena jarri du adibide. Gai jartzai-leek bi ume sahararren paperean jarri zituzten bi bertsolariak eta umeentzako gertuko gaia, hizkun-tza eta mundua irudikatu zuten haien inprobisazio lanetan.

Gainera, “aurten finalaurreko saioak zuzenean telebistan emateak ekarri du, edonork, momenturen batean edo bestean, bertsolaritzari tarte txiki bat eskaintzea. Umeengan nabaritzen da; lehen bertso edukiak bilatu egin behar ziren bezala, orain etxeko egongele-tara sartu dira”. ■

